สถานการณ์กำลังคนของสำนักสุขาภิบาลอาหารและน้ำ กรมอนามัย

ปัจจุบันสถานการณ์กำลังคนของโลกมีความหลากหลาย (Diversity) ทั้งด้านอายุ และวัฒนธรรม ซึ่งส่งผลต่อการบริหารกำลังคนให้สำเร็จตามเป้าประสงค์ขององค์กร โดยเฉพาะในยุคปัจจุบันที่เป็นยุคแห่งเทคโนโลยี องค์กรต่างๆ มีบุคลากรในหลายช่วงอายุ เห็นได้จากค่ามัธยฐานอายุของหลายประเทศที่เพิ่มสูงขึ้น แสดงให้เห็นว่าหลายองค์กรจะมีกลุ่มบุคลากรที่หลากหลายช่วงวัย ทำให้เกิดปัญหาช่องว่างระหว่างอายุ หรือ Generation Gap เนื่องจากแต่ละช่วงของอายุจะมีอัตลักษณ์ มุมมองวิธีคิดและการใช้เทคโนโลยีที่ต่างกัน ส่งผลกระทบอย่างยิ่งในการบริหารทรัพยากรบุคคลทั้งนี้ความหลากหลายด้านอายุสามารถแบ่งได้ (ณรงค์ วงค์วิชัย, 2560 และ ลือรัตน์ อนุรัตน์พานิช, 2560) ดังนี้

1. Generation B (Baby Boomers Generation) คือ ผู้ที่เกิดในช่วงปีพ.ศ. 2489 - 2507 คนในวัยนี้จะวางแผนชีวิตอิงกับการทำงาน ใช้เวลาส่วนใหญ่กับการทำงานอย่างหนัก เคารพกฎเกณฑ์กติกา โดยมุ่งหวังที่จะมีตำแหน่งหน้าที่การงานที่ดี ทุ่มเท และรักองค์กร พยายามสร้างเนื้อสร้างตัว วางแผนชีวิตหลังการปลดเกษียณไม่ชอบการเปลี่ยนแปลงมากนัก ชอบทำงานแบบค่อยเป็นค่อยไป และมักจะมองช่วงวัยอื่นๆ ทำงานได้ไม่ทุ่มเท จึงชอบลงมือทำด้วยตัวเองจนทำให้งานล้นมือ เป็นวัยที่ประหยัดและอดออม เป็นคนที่ละเอียดรอบคอบใส่ใจกับรายละเอียดและสู้งาน ส่วนใหญ่มีตำแหน่งหน้าที่การงานในระดับผู้บริหาร หัวหน้างาน

2. Generation X (Extraordinary Generation) คือ ผู้ที่เกิดในช่วงปีพ.ศ. 2508 – 2522 ชอบอะไรง่ายๆ มีแนวความคิดและการทำงานแบบรู้รอบด้านจึงสามารถทำงานได้ตามลำพัง และสามารถทำงานเป็นส่วนหนึ่งของทีมงานเป็นอย่างดีแต่ไม่ค่อยกล้าแสดงออก มีความรับผิดชอบมีนิสัยเปิดกว้าง พร้อมยอมรับฟังข้อคิดเห็นเพื่อปรับปรุงและพัฒนาตัวเอง ให้ความสำคัญกับความสมดุลระหว่างงานและ ครอบครัวคือ จะไม่ทำงานหนัก เลิกงานแล้วกลับบ้าน ซึ่งถูกเรียกได้อีกอย่างว่า Baby Bust หรือ ยัปปี้ (Yuppie –Young Urban Professionals)

3. Generation Y (Why Generation) คือ ผู้ที่เกิดในช่วงปี พ.ศ. 2523 – 2533 ชอบการโต้ตอบ มีความมั่นใจในตัวเองสูง จึงชอบทำงานเพียงลำพัง คาดหวังในการทำงานสูงโดยเฉพาะเรื่องของรายได้และการเป็นผู้นำ ทะเยอทะยานและมีแนวความคิดแบบก้าวกระโดด ชอบแสดงออก ตัดสินใจเร็ว มีความสามารถในด้านการติดต่อสื่อสารและทำงานหลายอย่างในเวลาเดียวกัน มีความสามารถทางด้านเทคโนโลยีสูง ทำงานเป็นทีม กล้าซักถาม ติดเพื่อน มองโลกในแง่ดี แต่ค่อนข้างเบื่องานง่าย จึงมีแนวโน้มในการเปลี่ยนงานสูง ชอบการซักถาม เพื่อหาเหตุผลก่อนที่จะดำเนินการ ให้ความสำคัญกับการสร้างสมดุลในชีวิตและหน้าที่การงาน (Work Life Balance)

4. Generation M (Millennial Generation) เป็นผู้ที่เกิดในช่วงปีพ.ศ. 2534 – 2540 มีความสามารถทางด้านคอมพิวเตอร์ และภาษาอังกฤษ ชอบความเป็นอิสระ อยากเป็นเจ้าของกิจการขนาดเล็ก ไม่ชอบ การเป็นลูกจ้างองค์กร ที่มีบุคลากรในกลุ่มนี้จะมีลักษณะที่ชอบคิด ไม่ชอบการท่องจำ ยังไม่มีประสบการณ์ในการทำงาน ชอบการแสดงออก มั่นใจในตนเองสูง ชอบการทำงานเป็นทีม ไม่ชอบการอยู่ภายใต้กฎเกณฑ์หรือกฎระเบียบ ชอบแสดงความคิดเห็น

5. Generation Z (Silent Generation) เป็นผู้ที่เกิดในช่วงหลังปีพ.ศ. 2543 (ค.ศ. 2000) เป็นกลุ่มคนที่เกิดมาพร้อม Digital และ Social Network ในสหรัฐอเมริกาเป็นช่วงวัยที่ความหลากหลายทางสังคมมาก ทั้งเรื่องเพศวิถี (Gender) และให้การยอมรับเพศทางเลือกมากขึ้น มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ (Ethnography) มีความหลากหลายทางเทคโนโลยีทุกด้าน เช่น การแพทย์ วิศวกรรม วิทยาศาสตร์รวมทั้ง เทคโนโลยีการสื่อสารโทรคมนาคม ที่เป็น Fully Digitalization ปัจจุบันเชื่อว่าGen Z จะมีความสมบูรณ์แบบมากกว่า Gen Y และปรับตัวเข้ากับคนรุ่นก่อนหน้าได้ดีกว่า หรือบางกรณีเชื่อว่าคนรุ่นนี้จะเป็นช่วงวัยที่เงียบ เพราะการอยู่ในยุคที่มีอุปกรณ์การสื่อสารและความบันเทิงครบถ้วนในอุปกรณ์เดียว จึงง่ายที่จะปลีกตัวเองจากสังคมจริง (Real community) เข้าสู่สังคมเสมือน (Virtual community) จากความแตกต่างของแต่ละช่วงอายุในกลุ่มแรงงาน ซึ่งองค์กรหนึ่งๆ จะประกอบไปด้วยกลุ่มแรงงานหลายช่วงอายุรวมทั้งในตลาดแรงงาน กลุ่มที่จะลดน้อยลงเป็นกลุ่มของ Baby Boomer และ Generation X ซึ่งจะถูกแทนที่ด้วยกลุ่มของGeneration Y และ M ดังนั้น องค์กรส่วนใหญ่ในปัจจุบันจึงให้ความสำคัญ กับการพัฒนาศักยภาพของคนหรือการเตรียมคนให้มีความพร้อมที่จะขึ้นมาทดแทนผู้ที่อยู่ในวัยใกล้เกษียณ ทำให้เกิดการพัฒนาความรู้และทักษะที่จำเป็นให้กับคนรุ่นถัดไปในการบริหารทรัพยากรบุคคลจำเป็นจะต้องวิเคราะห์พฤติกรรมและมองหาแรงจูงใจหลักของแต่ละช่วงอายุ ซึ่งทุกช่วงอายุล้วนมีจุดแข็งและจุดด้อยต่างกัน นำไปสู่การให้ความสำคัญในการวางแผนยุทธศาสตร์ด้านการบริหารทรัพยากรบุคคล พร้อมทั้งขั้นตอนสำหรับการดำเนินงานขององค์กรส่วนใหญ่ทั่วโลก

ข้อมูลสถานการณ์กำลังคนสำนักสุขาภิบาลอาหารและน้ำ กรมอนามัย

ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 (ณ วันที่ 31 มค. 2563) สำนักสุขาภิบาลอาหารและน้ำ มีจำนวนตำแหน่งทั้งสิ้น 50 ตำแหน่ง ซึ่งมีคนครองทั้งหมดร้อยเปอร์เซ็นต์ โดยจำแนกเป็นตำแหน่งข้าราชการพลเรือนสามัญ 31 ตำแหน่ง (ร้อยละ 62) ลูกจ้างประจำ 4 ตำแหน่ง (ร้อยละ 8) และพนักงานราชการ 15 ตำแหน่ง (ร้อยละ 30)

นอกจากนี้ยังมีพนักงานจ้างเหมาอีก 2 ตำแหน่ง(ปฏิบัติงานด้านขับรถยนต์) รวมบุคลากรของสำนักสุขาภิบาลอาหารและน้ำ ทั้งหมด 52 คน ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1.บุคลากรสำนักสุขาภิบาลอาหารและน้ำทั้งหมดที่ปฏิบัติงานอยู่ในปีงบประมาณ 2563 แบ่งออกเป็นเพศหญิง 35 คน (ร้อยละ 67.31) เพศชาย 17 คน (ร้อยละ 32.69) ซึ่งสามารถจำแนกตามประเภทตำแหน่งได้ดังตารางที่แสดง ดังนี้

ตารางแสดง จำนวนบุคลากรสำนักสุขาภิบาลอาหารและน้ำทั้งหมด จำแนกตามเพศและประเภทตำแหน่ง

ณ วันที่ 31 มค.63

เพศ	ข้าราชการ		พนักงานราชการ		ลูกจ้างประจำ		พนักงานจ้างเหมา		รวมทั้งหมด	
	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%
หญิง	20	**64.52**	14	**93.33**	1	25.00	0	0.00	35	**67.31**
ชาย	11	35.48	1	6.67	3	**75.00**	2	**100.00**	17	32.69
รวมทั้งหมด	31	100.00	15	100.00	4	100.00	2	100.00	52	100.00

2.จำนวนข้าราชการ พนักงานราชการ ลูกจ้างประจำ และพนักงานจ้างเหมา มีวุฒิการศึกษาในระดับต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 8 คน (ร้อยละ15.38) ปริญญาตรี 28 คน (ร้อยละ 53.85) ปริญญาโท 16 คน (ร้อยละ 30.8) ซึ่งสามารถจำแนกตามประเภทตำแหน่งได้ดังตารางที่แสดง ดังนี้

ตารางแสดง จำนวนบุคลากรสำนักสุขาภิบาลอาหารและน้ำทั้งหมด จำแนกตามวุฒิการศึกษาและประเภทตำแหน่ง

ณ วันที่ 31 มค.63

ระดับวุฒิ	ข้าราชการ		พนักงานราชการ		ลูกจ้างประจำ		พนักงานจ้างเหมา		รวมทั้งหมด	
	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%
ต่ำกว่า ป.ตรี	2	6.45	0	0.00	4	**100.00**	2	**100.00**	8	15.38
ป.ตรี	13	41.94	15	**100.00**	0	0.00	0	0.00	28	**53.85**
ป.โท	16	**51.61**	0	0.00	0	0	0	0.00	16	30.8
ป.เอก	0	0.00	0	0.00	0	0	0	0.00	0	0.00
รวมทั้งหมด	31	100.00	15	100.00	4	100.00	2	100.00	52	100.00

3.บุคลากรทั้งหมดของสำนักสุขาภิบาลอาหารและน้ำ พบว่าบุคลากรส่วนใหญ่อยู่ใน Generation X จำนวน 19 คน (ร้อยละ 36.54) รองลงมาคือ Generation Y จำนวน 15 คน (ร้อยละ 28.8) Generation BB 10 คน (ร้อยละ 19.23) และ Generation M 8 คน (ร้อยละ 15.38) ตามลำดับ ซึ่งสามารถจำแนกตามประเภทตำแหน่งได้ดังตารางที่แสดง ดังนี้

ตารางแสดง ร้อยละของบุคลากรสำนักสุขาภิบาลอาหารและน้ำ จำแนกตามประเภท และGeneration

31 มค.63

Generation	ขรก.(ไปปฏิบัติงานที่อื่น4)		พนง.ราชการ		ลูกจ้างประจำ		พนง.จ้างเหมา		รวม	
	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	**%**
Gen BB(2489 - 2507)	7	22.58	0	0	3	**75.00**	0	0.00	10	**19.23**
Gen X(2508 - 2522)	16	**51.61**	1	6.67	1	25.00	1	**50.00**	19	**36.54**
Gen Y(2523 - 2533)	8	25.81	6	40.00	0	0	1	**50.00**	15	**28.8**
Gen M(2534 - 2540)	0	0.00	8	**53.33**	0	0	0	**0.00**	8	**15.38**
รวม	31	100.00	15	100	4	100.00	2	100.00	52	**100.00**

แผนภูมิแสดง ร้อยละของบุคลากรสำนักสุขาภิบาลอาหารและน้ำ จำแนกตามประเภท และGeneration

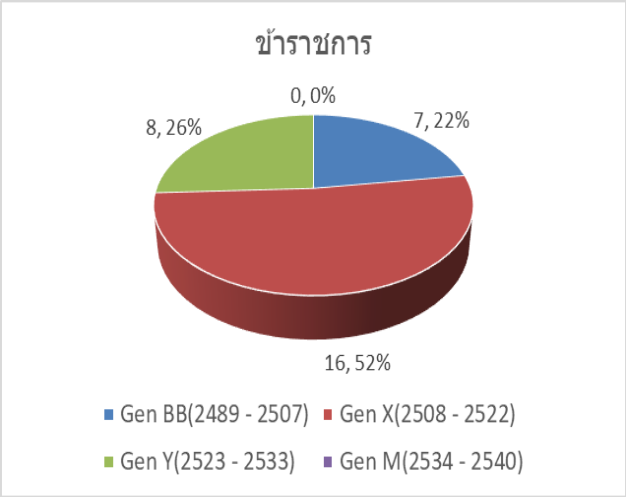

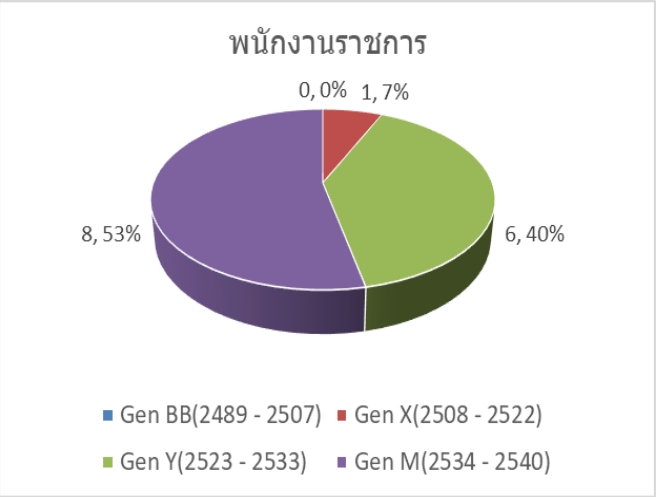

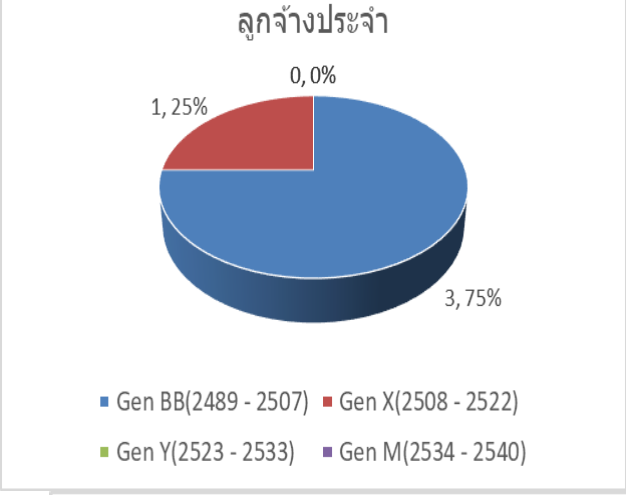

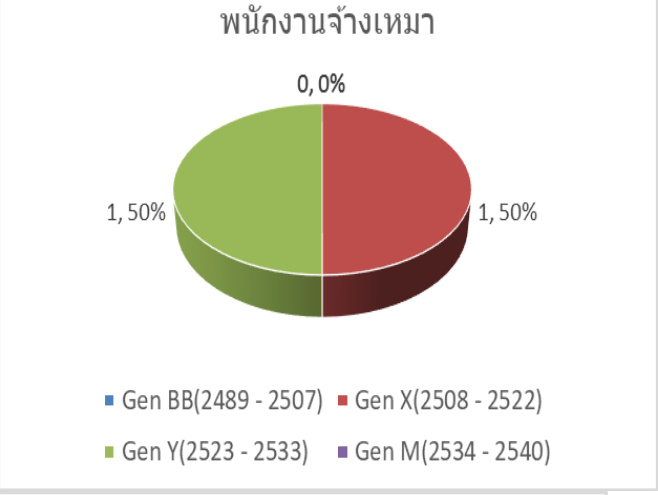

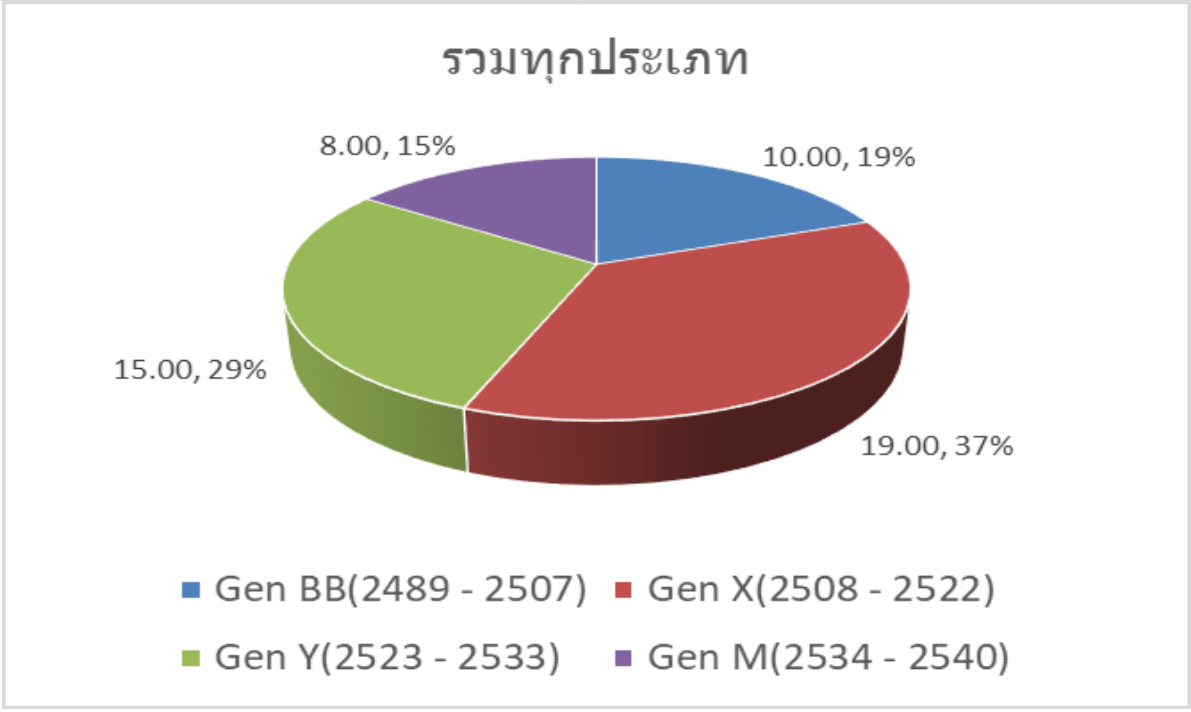

4.อัตราการสูญเสียบุคลากรเหตุเพราะการเกษียณอายุราชการของบุคลากร 3 ประเภท (ข้าราชการ พนักงานราชการ และลูกจ้างประจำ) ในอีก 5 ปีข้างหน้า จำนวน 10 คน(ร้อยละ20) และผู้ที่จะเกษียณใน 6-10 ปีข้างหน้า มีจำนวนอีก 9 คน (ร้อยละ 18) ซึ่งสามารถจำแนกตามประเภทตำแหน่งได้ดังตารางที่แสดง ดังนี้

ตารางแสดง จำนวนข้าราชการ พนักงานราชการ และลูกจ้างประจำของสำนักสุขาภิบาลอาหารและน้ำ ที่จะเกษียณอายุ นับจากปีงบประมาณ 2562

ณ วันที่ 31 มค.63

จำนวนปีที่จะเกษียณ (นับจากปีงบ62)	ข้าราชการ		พนักงานราชการ		ลูกจ้างประจำ		รวมทั้งหมด	
	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%
1	1		0		1		2	
2	1		0		1		2	
3	1		0		0		1	
4	1		0		0		1	
5	3		0		1		4	
รวม 1 - 5 ปี	7	**22.58**	0	**0.00**	3	**75.00**	10	**20.00**
6	1		0		0		1	
7	4		0		0		4	
8	1		0		1		2	
9	1		0		0		1	
10	1		0		0		1	
รวม 6 - 10 ปี	8	**25.81**	0	**0.00**	1	**25.00**	9	**18.00**
มากกว่า10 ขึ้นไป	16	**51.61**	15	**100.00**	0	**0.00**	31	**62.00**
รวมทั้งหมด	31	100.00	15	100.00	4	100.00	50	100.00

5.ปัจจุบันอัตรากำลังข้าราชการของสำนักสุขาภิบาลอาหารและน้ำมีครบตามกรอบทุกสายงาน จำนวน 31 อัตรา ซึ่งสามารถจำแนกตามประเภทสายงานได้ดังตารางที่แสดง ดังนี้

ตารางแสดงอัตรากำลังข้าราชการของสำนักสุขาภิบาลอาหารและน้ำ

ข้อมูล ณ วันที่ 31 มค.63

ลำดับที่	สายงาน	จำนวนตามกรอบอัตรากำลังข้าราชการ	จำนวน ขรก.ที่ปฏิบัติจริง	ร้อยละของขรก.ที่ปฏิบัติงานจริงเปรียบเทียบกับตามกรอบอัตรากำลัง
1	ผู้อำนวยการระดับสูง	1	1	100.00
2	นักวิชาการสาธารณสุข	18	18	100.00
3	นักวิชาการสิ่งแวดล้อม	1	1	100.00
4	นักวิทยาศาสตร์การแพทย์			
5	นักวิเคราะห์นโยบายและแผน	5	5	100.00
6	นักวิชาการคอมพิวเตอร์			
7	นายช่างศิลป์	1	1	100.00
8	นักจัดการงานทั่วไป	1	1	100.00
9	นักวิชาการการเงินและบัญชี			
10	นักวิชาการพัสดุ			
11	จพง.วิทยาศาสตร์การแพทย์	1	1	100.00
12	จพง.การเงินและบัญชี			
13	จพง.ธุรการ	3	3	100.00
14	จพง.พัสดุ			
15	จพง.สาธารณสุข			
รวม		31	31	100.00

<u>หมายเหตุ</u>: ปัจจุบันมีข้าราชการของสำนักสุขาภิบาลอาหารและน้ำ ไปปฏิบัติหน้าที่หน่วยงานอื่น จำนวน 4 คน ได้แก่ ผู้ที่ครองตำแหน่ง 1.นักวิชาการสาธารณสุขเชี่ยวชาญ 2.นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการพิเศษ 3.นักวิชาการสิ่งแวดล้อมชำนาญการพิเศษ 4. นักวิชาการสาธารณสุขปฏิบัติการ

จัดทำโดย: นางจิรพรรณ พรหมลิขิตชัย นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการพิเศษ

ณ วันที่ 31 มค. 2563